

Beszámoló a Háttér Társaság egyesület 2014. évi tevékenységéről

1. Bevezető

A Háttér Társaság közhasznú egyesület Magyarország egyik legelső és legnagyobb lesbikus, meleg, biszexuális, transznemű, queer és interszexuális (LMBTQI) egyesülete. Célunk a szakmai és politikai közvélemény, valamint a tágabb társadalom figyelmének felhívása az LMBTQI emberek problémáira; az őket segítő szolgáltatások működtetése; az LMBTQI emberek társadalmi helyzetének, szükségleteinek megismerése és ezen szempontok érvényesítése a közszolgáltatásokban; az LMBTQI emberek jogainak védelme, hátrányos megkülönböztetésük elleni fellépés; jólétük, egészségtudatosságuk növelése; az LMBTQI közösségek önszerveződésének támogatása, kultúrájuk ápolása, megismertetése.

Ezen célok megvalósítása érdekében állandó programként idén is működtettük a Háttér Információs és Lelkisegély Szolgálatot, a Háttér Jogsegélyszolgálatot, HIV/AIDS Programunkat, valamint a Háttér Archívumot és könyvtárat. Állandó programjaink mellett foglalkoztunk kulturális és közösségi események szervezésével, érdekérvényesítéssel, kutatásokkal és képzésekkel is.

A 2014-es év főbb eredményei:

- internetes chat alapú hozzáférés elindítása az Információs és Lelkisegély szolgálathoz
- ingyenes tanácsadást biztosító Személyes Segítő Szolgálat elindítása
- HIV-vonal technikai megújítása, internet alapú elosztott híváskezelő rendszer bevezetése
- jelentősen megnövekedett ügyszám a Jogsegélyszolgálatnál
- jogi képviselet precedens értékű ügyekben (rendőrségi diszkrimináció, szívdáványcsaládok hátrányos megkülönböztetése, homofób gyűlölet-bűncselekmények)
- újfajta jogtudatosság-növelés a legnézettebb napi tévésorozattal együttműködésben
- óvszerautomata program újraindítása, HIV/AIDS prevenciós tréningek Debrecenben, Miskolcon, Szegeden és Budapesten
- közösségfejlesztő tevékenység kiterjesztése két új vidéki városra (Pécs, Győr), a munka folytatása a korábbi három városban (Debrecen, Miskolc, Szegeden és Budapesten)
- választási kampány LMBT szempontú monitorozása, sajtóarchívum jelentős bővítése
- 2. LMBT Történelmi Hónap sikeres megszervezése, események és partnerszervezetek számának jelentős bővülése
- nyilvános fórumok, fókuszcsoportos beszélgetések és személyes interjúk az egészségügyi ellátórendszerben tapasztalt diszkrimináció feltárására
- aktív részvétel a kormány által létrehozott Emberi Jogi Kerekasztal munkájában
- lobbitalálkozók az alapvető jogok biztosával, számos minisztérium és háttérintézmény képviselőivel az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága LMBT témájú ajánlásának magyarországi végrehajtásáról készült jelentés kapcsán

A 2014-es év számokban:

- 6 részállású fizetett munkatárs, több mint 55 rendszeresen munkát végző önkéntes
- 2.110 hívás a Háttér Információs és Lelkisegély Szolgálatnál, 85 hívás a HIV-vonalnál
- 155 jogi tanácsadással vagy képviselettel járó új megkeresés a Jogsegélyszolgálatnál (42%-kal magasabb mint 2013-ban), 41 korábbi ügy folytatása
- 10 óvszerautomata működtetése az országban, HIV prevenciók kiadványok sokszorosítása 12.000 példányban
- 90 új papír alapú kiadvány az Archívumban, 1092 elektronikus, illetve korábban beszerzett kiadvány feldolgozása
- több mint 2000 látogató a 18 partnerszervezettel együttműködésben szervezett 43 eseményből álló LMBT Történelmi Hónap programsorozaton
- részvétel 30 hazai és nemzetközi konferencián, nyilvános eseményen
- 97.719 egyedi látogató és 196.068 oldalöltés a honlapon

2. Háttér Információs és Lelkisegély Szolgálat

A telefonos lelki segély szolgálatunk 1996-ban alakult azzal a céllal, hogy az LMBT embereknek és környezetüknek mentális és információs segítséget nyújtson. A szolgálat 2014-ben is mindennap 18:00-tól 23:00 óráig fogadta a hívásokat. Az ügyelet mellett havonta 1-1 alkalommal szupervíziót, esetmegbeszélést és stábmegbeszélést tartottunk a telefonos operátorok részére. A 2013-ban indult képzési ciklus végén 2014 őszén 6 új operátor kezdte meg a munkát. 2014 végén a telefonszolgálat működtetését 22 operátor látta el.

A telefonos és Skype alapú elérés mellett az idei évben bevezettük a Viber és az internetes chat alapú hozzáférést, ez utóbbi kísérleti jelleggel heti két nap, hétfőn és szerdán érhető el a chat.hatter.hu internetes felületen. A chat alapú kommunikáció sajátosságai miatt külön továbbképzést szerveztünk az operátoroknak a hasonló szolgáltatást már évek óta működtető Kék Vonal munkatársainak részvételével. Az év folyamán a telefonszolgálat összesen 2110 hívást fogadott, a hívások 57%-a az LMBT célcsoportból került ki. A chates eléréssel összesen 104 esetben éltek, összesen 5455 percet töltöttek chat kommunikációban. A női hívók aránya 37% volt, transzneműeké 7%. A hívók 15%-a vidéki kistelepülésekről lépett kapcsolatba a szolgálattal. A leggyakoribb problémák a magány és kapcsolatteremtési nehézség, a környezettel és a családdal való konfliktus volt. Emellett jelentős számban fordultak hozzánk hívóink lelki és testi betegséggel, egészségügyi információkkal kapcsolatban. A szolgálatot 51 esetben hívta erőszak áldozata, kifejezetten jogi információra 59 hívónak volt szüksége.

3. HIV-vonal

HIV-vonalunk 2005. december 1-jén alakult azzal a céllal, hogy a HIV-fertőzöttek lelki egészségével foglalkozzon: támaszt nyújtson a HIV-pozitív állapot elfogadásában, információt adjon, átsegítsen a kríziseken. A szolgálat az év minden napján napi 24 órában elérhető volt telefonon, illetve elektronikus levelezés útján. A hívóknak lehetőségük volt személyes találkozót is kezdeményezni az operátorokkal.

Az elmúlt években egyre nehezebbé vált a telefonos szolgáltatás korábbi formában való működtetése, mivel a két operátorral a 24 órás elérhetőséget nehéz volt biztosítani. 2014. júniusától az operátorok számát öt főre emeltük, és a korábbi operátorokhoz kapcsolt közvetlen telefonszámok helyett egy központi számon fogadjuk a hívásokat, amelyet egy IP

alapú rendszer automatikusan továbbít az ügyeletes operátornak. A hívásfogadó rendszer átalakításával párhuzamosan megújítottunk a hívásokról készült statisztikai adatgyűjtés rendszerét is, integrálva azt a Információs és Lelkisegély Szolgálat statisztikai rendszerébe, amely megbízhatóbb és részletesebb statisztikák készítését teszi lehetővé. A 2014 június-december időszakban a szolgálat 86 hívást fogadott.

4. Személyes Segítő Szolgálat

Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatták, hogy a telefonos lelkisegély szolgálat nyújtotta alacsony küszöbű, anonim szolgáltatás az ügyfelek egy része számára nem tud érdemi segítséget adni problémáik megoldására, az esetükben intenzívebb segítő munkára van szükség. A hazai mentálhigiénés ellátás általános hiányosságai, a szakemberek LMBTQI témákkal kapcsolatos ismereteinek hiánya, illetve a magánpszichológiai ellátás magas árszínvonala miatt ezek az emberek gyakran egyáltalán nem jutnak el segítő szakemberhez. Ez a szükséglet hívta életre Személyes Segítő Szolgálatunkat, amely 2014 márciusától kísérleti programként működik az egyesületnél.

A program keretében 12 alkalmas ingyenes tanácsadásban vehetnek részt az érdeklődők. A tanácsadást pszichológusok felügyelete mellett erre felkészített önkéntesek végzik. Az első negyedévben kidolgozásra kerültek a program működésének feltételei, a korábban a telefonszolgálatnál dolgozó önkéntesek célzott felkészítő tréningben vettek részt. A program iránt kezdetektől fogva nagy az érdeklődés, az első 10 hónap alatt 21 megkeresés érkezett a szolgálathoz, 9 ügyféllel indult meg a munka és összesen 96 ülésre került sor.

5. Jogsegélyszolgálat

Egyesületünk 2000 nyara óta működteti a Háttér Jogsegélyszolgálatot, amely elsősorban a szexuális irányultság vagy nemi identitás miatti hátrányos megkülönböztetés, zaklatás vagy bántalmazás áldozatai számára nyújt ingyenes jogi segítséget (beadványszerkesztést és jogi képviseletet). A jogsegélyszolgálat emellett tájékoztatást ad minden olyan ügyben, ahol a kérelmező szexuális irányultságának vagy nemi identitásának jelentősége lehet.

A 2012-ben megindult esetszám emelkedés ebben az évben is folytatódott, 2014-ben összesen 155 új megkeresés érkezett, és 41 további ügy volt folyamatban korábbi évekről. A korábbi évekhez hasonlóan a leggyakoribb megkeresések idén is a bejegyzett élettársi kapcsolat megkötésére, joghatásaira, nemzetközi elismertetésére vonatkoztak. Több esetben sikerült az Egyenlő Bánásmód Hatóság vagy a bíróság előtt indított eljárás keretében egyezséget kötnünk munkahelyi zaklatás kapcsán, amelynek révén a panaszosok anyagi kompenzációt is kaptak. Egyre nagyobb számban jelennek meg a gyermekneveléshez, gyermekelhelyezéshez, mesterséges megtermékenyítéshez és örökbefogadáshoz kapcsolódó megkeresések is, amely a szivárványcsaládok egyre nagyobb számáról tanúskodik. Sajnos az idei évben is több homofób erőszakos támadás kapcsán érkezett bejelentés, előremutató azonban a rendőrség gyakorlata: több korábbi esetben sikerült a hibás minősítés javítani, és az idei év folyamán már több esetben vádemelésre is sor került.

Továbbra is aktív szerepet vállaltunk a Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport működtetésében: 2014 májusában egyeztetést tartottunk a rendőrséggel, amelyen a Budapest Pride körüli támadások megelőzése és kezelése kapcsán fogalmaztunk meg ajánlásokat a rendőrségnek. A Munkacsoport keretében készítettünk egy jogalkalmazási problémákat feltáró esetgyűjteményt, amelyben a jelentés elkészítéséhez áttanulmányozott 32 eset közül

21-ben egyesületünk látott el jogi képviseletet. Együttműködésbe kezdtünk az Európai Roma Rendvédelmi Bajtársi Közhasznú Egyesülettel, amelynek keretében 2015-ben 60 közrendvédelmi területen működő rendőrt készítünk fel a gyűlöletjelenségek kezelésére, illetve az Ebony Afrikai Egyesülettel, amelynek keretében a kisebbségi csoportok közösségeinek, civil szervezeteinek összefogásában közösen lépünk fel az áldozatok védelme érdekében.

A jogtudatosság-növelés egy új formáját jelentette, hogy szakértőként részt vettünk az ország legnézettebb TV-műsorában (Barátok közt) egy homofób munkahelyi diszkriminációval kapcsolatos történeteszerű kiadványában, amely 2014 tavaszán-nyarán került adásba, és napi rendszerességgel kb. 1.5 millió nézőhöz juttatta el a munkahelyi zaklatás esetén rendelkezésre álló jogérvényesítési lehetőségeket.

6. HIV/AIDS Megelőzési Program

1998-tól működő HIV/AIDS megelőzési programunk középpontjában a tudatformálás, a tanácsadás és a kutatás áll. 2004 óta működő óvszer-automata programunkat forráshiány miatt 2012 augusztusa és 2014 eleje fel kellett függeszteni, egy új pályázat keretében ugyanakkor az automaták 2014 tavaszán 10 LMBT szórakozóhelyen újraindultak. Frissítettük és újra kiadtuk *Gumibuli* és *Tesztelt magad!* című tudatosságnövelő kiadványunkat, és hat tudatosságnövelő tréninget tartottunk Debrecenben, Miskolcon, Szegeden és Budapesten.

Az elmúlt években jelentősen leépült Magyarországon a HIV/AIDS prevenció állami intézményrendszere, 2010 óta az országnak nincs érvényes HIV/AIDS stratégiai, a korábbi prevencióra költött összegek töredéke ért fordítja a kormányzat e célra. Bár 2001 óta létezik az HIV/AIDS területen működő civil szervezeteket összefogó Civil AIDS Fórum, az elmúlt években az érdekérvényesítés ezen csatornája alig működött. A 2014-es év egyik kiemelt célja volt a Civil AIDS Fórum munkájának megerősítése, a szervezeti keretek átgondolása és a megfelelő finanszírozás biztosítása. E munkában egyesületünk vezető szerepet látott el, a szövetséggé alakult ernyőszervezet új elnöke Mocsonaki László, HIV/AIDS programunk vezetője lett. A Fórum sikerrel indult a Norvég Civil Támogatási Alap pályázati kiírásán, amelynek keretében többek között az LMBT embereket megcélzó országos szűrőprogram indul.

7. Háttér Archívum és könyvtár

A Háttér Archívum szervezetünk megalakulásától kezdve gyűjti és rendszerezi az LMBT emberekkel kapcsolatos kiadványokat, sajtócikkeket, játék- és dokumentumfilmeket, kisnyomatványokat, plakátokat, levéltári anyagokat. 2014 végén archívumunkban 3.252 nyomtatott könyv, illetve elektronikus dokumentum volt elérhető, az év folyamán összesen 1.092 tételt katalogizáltunk. Befejeztük LMBT témájú filmeket feldolgozó adatbázisunk kiépítését, amelyben 2014 végén 1.874 tétel volt található.

2014 februárjában második alkalommal szerveztük meg a Labrisz Lesbikus Egyesülettel együttműködésben az LMBT Történeti Hónapot. A négyhetes programsorozat alatt 43 esemény került megszervezésre, 18 partnerszervezettel együttműködésben. A partnerszervezetek között nem csak LMBTQI szervezetek, de tudományos és kulturális intézmények is bekapcsolódtak, így például a Humán Platform, a Magyar Pszichológiai Társaság, az MTA Társadalomkutató Intézete, a Budapest Corvinus Egyetem Társadalomelméleti Kollégiuma és a Közép-európai Egyetem Dzsenszertudományi Tanszéke

is. Összesen 2085 látogató vett részt az eseményeken, a koordináló szervezetek részéről 10 szervező, illetve további 37 önkéntes segítette a programok megvalósulását.

8. Közösségfejlesztő program

A 2012-es évben indult közösségfejlesztési programunk célja a vidéki LGBTIQ közösségek önszerveződő képességének megerősítése, problémaazonosító, problémamegoldó készségük, jogtudatosságuk, érdekérvényesítő képességük fejlesztése. Célunk olyan új, fenntartható közösségi struktúrák létrehozása, illetve korábban létező struktúrák megerősítése, amelyek képesek a vidéki LGBTIQ emberek érdekeinek becsatornázására és képviselésére.

A program indulása óta a három vidéki csoport igazi közösséggé formálódott, a szegedi Colorful Circles World, a Miskolci Mások és a Debreceni Színtér színes közösségi és kulturális programokat szervezett a helyi közösség számára. Miskolcon és Szegeden is az alkotókkal folytatott beszélgetéssel egybekötött filmvetítést szerveztek az új meleg témájú magyar filmnek, a *Viharsaroknak*. Szegeden könyvbemutatót tartottak egy meleg ifjúsági lelkész önéletrajzi könyvéről és a Pride történetét bemutató kiállítást szerveztek. Mindhárom csoport bekapcsolódott a Labrisz Leszbikus Egyesület Civil Kurázi programjába. A három város mellett két újabb városban, Pécsen és Győrben is megkezdtek a közösségfejlesztő munkát: Pécsen helyzetfelmérést végeztünk, amelynek keretében 28 kérdőívet töltöttünk ki és 10 interjút vettünk fel. Debrecenben, Miskolcon, Pécsen és Szegeden nyílt fórumokat szerveztünk az egészségügyi ellátásról kutatási projektünk keretében.

9. Egyéb projektek

Jelentés az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének. A Magyar Helsinki Bizottság felkérésére jelentést készítettünk az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének az LGBTIQ embereket érintő jogi helyzet alakulásáról a 2010-2014 között eltelt időszakra vonatkozóan. A jelentés az egyenlő bánásmódról, személyek szabad mozgására és a menekültügyi eljárásra vonatkozó irányelvek hazai átültetése mellett a gyülekezése szabadságra, a gyűlöletbeszédre és –bűncselekményekre, valamint a transz és interszex emberek helyzetére is kitért.

Jelentés az Európa Tanács LGBT ajánlásának végrehajtásáról. 2013 végén lezárt átfogó jelentésünk kapcsán 2014-be kezdtünk lobbizási munkába. A kormány által működtetett Emberi Jogi Kerekasztal LGBT emberek jogaival foglalkozó tematikus munkacsoportja keretében elértük, hogy az általunk a magyar kormány számára kidolgozott 93 konkrét ajánlásról az illetékes állami szervek részletes állásfoglalást készítsenek. Az ajánlásokat közvetlenül is megküldtük az érintett szerveknek, és ehhez kapcsolódóan személyes egyeztetésen vettünk részt az alapvető jogok biztosával, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságával, a Nemzetgazdasági Minisztériummal, a Bevándorlási Hivatallal és az Országos Kriminológiai Intézettel. Több ajánlási pont kapcsán is sikerült megállapodásra jutnunk, amelyek megvalósítása 2015-től kezdődően várható.

Queer egészség. Az Európai Unió Grundtvig programjának keretében 2013 óta működünk együtt az egészségügy területén aktív német, skót, norvég, svéd, ciprusi, román és horvát LGBTIQ szervezetekkel önkénteseink egészségüggyel kapcsolatos ismereteinek bővítése és a külföldi jó gyakorlatok megismerése érdekében. A projekt keretében az egyesület önkéntesei részére olvasókört szerveztünk, két külföldi kiutazásra is sor került: Oslóba (2014. március 28-29.) és Glasgowba (2014. október 23-24.). 2014. július 3-4. Budapest adott otthont a

találkozóknak. A találkozók az LMBTQI emberek egészsége területén felmerülő problémákat azonosító problématerképet készítettünk, megismerkedtünk az egészségügyi szolgáltatók érzékenyítésének módszereivel, az interszex emberek egészségügyi ellátásának kérdéseivel, a hatékony HIV prevenció módszereivel, valamint az etnikai kisebbségekhez tartozó LMBTQI emberek sajátos egészségügyi problémáival.

Egészségügyi diszkrimináció kutatás. Az ILGA-Europe támogatásával az év folyamán átfogó kutatást folytattunk az LMBTQI emberek egészségügyi ellátórendszerrel kapcsolatos tapasztalatairól. Ennek keretében elvégeztük az LMBT Kutatás 2010 vonatkozó adatainak részletes feldolgozását, 15 interjút készítettünk hátrányos megkülönböztetést elszenvedett személyekkel, három fókuszcsoportos beszélgetést folytattunk HIV+, pszichológiai ellátásra szoruló, illetve reprodukciós eljárásban részt vett emberek részére. Emellett öt vidéki városban (Debrecen, Miskolc, Nyíregyháza, Pécs, Szeged) és Budapesten szerveztünk nyilvános fórumokat az egészségügyi ellátórendszerrel kapcsolatos tapasztalatok és elvárások feltérképezésére. A kutatás zárójelentése 2015 februárra várható.

Azonos nemű párok mediációja. 2014 márciusában indult el az azonos nemű párokat érintő jogviták mediációjával kapcsolatos kutatási-képzési projektünk. Az év folyamán ennek keretében bibliográfiát állítottunk össze a családjogi mediáció és az azonos nemű párok helyzete kapcsán elérhető hazai jogi szakirodalomról, áttekintettük a vonatkozó jogi szabályozást, és interjúkat készítettünk mediátorokkal, ügyvédekkel és jogvitákban érintett azonos nemű párok tagjaival. Részt vettünk egy nemzetközi tréningen és a bírósági mediátorok legnagyobb hazai szakmai rendezvényén. Az Országos Mediációs Egyesülettel együttműködésben előkészítettünk egy mediátorokat megcélzó képzést, amelyre 2015 januárjában fog sor kerülni.

Szivárványcsaládok az EU-ban. 2014 márciusában egyesületünk állandó ügyvédje részt vett a *Rights on the Move* projekt nemzetközi képzésén Ljubljanában, majd 2014. május 16-án a Közép-európai Egyetem Jogi Tanszékével együttműködésben szemináriumot szerveztünk jogászoknak a témában. Az eseményt az alapvető jogok biztosa levelében üdvözölte.

10. Nyilvánosság

Egyesületünk a 2014-es év folyamán fokozottan figyelt a nyilvánosságban történő minél erőteljesebb megjelenésre, amelyre leginkább jogsegélyszolgálatunk sikeres ügyei nyújtottak lehetőséget. Az év folyamán 4 sajtóközleményt tettünk közzé, honlapunkon pedig 34 az egyesület működésével kapcsolatos hírt. Egyesületünk az év folyamán 137 alkalommal jelent meg a médiában: a leszbikus szülők által nevelt gyerek iskolai diszkriminációjáról szóló EBH és a Budapest Pride diszkriminatív betiltásáról szóló bírósági ítéletről vezető hírben számolt be az legnagyobb magyar hírportál, az index.hu a cikkeket több mint százezren olvasták. Mindkét esetről főműsoridőben számolt be a két országos kereskedelmi csatorna híradója.

Honlapunk látogatottsága az év folyamán tovább nőtt, 2014-ben honlapunkat 97.719 egyedi látogató látogatta, akik összesen 195.068 oldalt töltöttek le, ez 18,76%, illetve 10,86%-kal magasabb a 2013-as adatokhoz képest. Dinamikus fejlődést mutatott Facebook oldalunk is, egy év alatt 28%-kal nőtt az oldalt kedvelők száma, így 2014 végén 1.304 fő kedvelte Facebook oldalunkat.